

طراحی مدل بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد (مورد مطالعه: دانشگاه تربیت مدرس)

عادل آذر*، محمدرضا امینی**، پرویز احمدی***

چکیده

لزوم تغییر ساختار بودجه‌ریزی دانشگاهی از برنامه‌ای به عملکردی سبب شد تا مطالعه‌های بسیاری در پی الزامات این تغییر صورت پذیرد. با بررسی مبانی نظری موضوع، مدل ریاضی که دربرگیرنده ساختار دوگانه بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد (PBB) در دانشگاه باشد، مشاهده نشد. از این‌رو هدف این پژوهش ارائه مدل PBB بوده به نحوی که از یک سو تخصیص بودجه به برنامه‌ها براساس اهمیت هر برنامه و از سوی دیگر تخصیص بودجه به دانشکده‌ها بر اساس سرانه دانشجویی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورد توجه قرار گیرد. با در نظر گرفتن معیارهای گوناگون در دانشگاه، مدل برنامه‌ریزی آرمانی PBB در دانشگاه طراحی شد. نکته مهم در طراحی مدل، استفاده از ضریب کارایی - محاسبه شده براساس رویکرد تحلیل پوششی داده‌ها (DEA) با مدل پایه CCR نهاده‌گرا - جهت تعیین ضریب اهمیت هر گروه آموزشی به منظور تخصیص بودجه به آن است. همچنین وزن آرمان‌ها و میزان اهمیت هر برنامه براساس مقایسات زوجی توسط خبرگان تعیین شد. این مدل ریاضی دارای ۵ آرمان، ۸۹۶ محدودیت و ۵۰۷ متغیر تصمیم است. به منظور نمایش قابلیت‌های مدل طراحی‌شده، از داده‌های مالی سال ۱۳۸۹ دانشگاه تربیت مدرس استفاده شد. نتایج حل مدل و مقایسه با داده‌های واقعی، بیانگر بهبود قابل ملاحظه در میزان دستیابی به آرمان‌ها و تابع هدف است. این امر قابلیت بالای مدل را در تخصیص بهینه بودجه دانشگاه نشان می‌دهد.

کلیدواژه‌ها: بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد؛ برنامه‌ریزی آرمانی؛ تحلیل پوششی داده‌ها؛ بودجه دانشگاه.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱۰/۱۵، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۴/۶

* استاد، دانشگاه تربیت مدرس (نویسنده مسئول).

E-mail: azara@modares.ac.ir

** دانشجوی دکتری، دانشگاه تربیت مدرس.

*** دانشیار، دانشگاه تربیت مدرس.